

KURS I KOMMUNAL BEREDSKAP - ROVVILT

Veileder i hvordan kommuner forbereder seg på rovviltutfordringer

Foto: Roar Lundby

Innholdsfortegnelse

Forord.....	4
Ansvarsområder	5
Definisjoner.....	5
Kvotejakt.....	6
Lisensfelling.....	6
Skadefelling	6
Ekstraordinære uttak.....	6
Det kommunale skadefellingslaget	7
Organisering av fellingslaget.....	7
Fellingslederens rolle	7
Medlemmer til fellingslaget.....	8
Hvor mange jegere trenger kommunen?	9
Jegerinstruks	9
Eget ID-kort.....	10
Årshjul/ aktiviteter for kommunen.....	11
Beredskapsplan	12
Etablering av beredskapsplan for skadefelling.....	12
Fordeling av arbeidsoppgaver mellom kommuneadministrasjonen og fellingsleder	12
Hvordan bruke tilgjengelige ressurser?	13
Når skal jegerne ut og hvor mange?	13
Kan andre brukere benyttes?.....	13
Forslag til punkter som kan inngå i en beredskapsplan.....	14
Beredskapsplan ved skade.....	15
Samarbeidspartnere.....	17
Miljødirektoratet.....	17
Kommunen.....	17
Beitebrukere/ reindriftsutøvere	18
Mattilsynet.....	18
Grunneierne.....	19
Interkommunalt samarbeid mellom nabokommunene og nabofylkene.....	19
Politi.....	19
Statens Naturoppsyn	20
SNOs rolle	20
Bistand.....	20
Ettersøk.....	20
Fylkesmannen	21
	2

Dispensasjon fra skyteprøven.....	21
Offentlighetsloven/ forvaltningsloven – navneliste på jegerne	22
Verneforskrifter i kommunen.....	22
Dispensasjon fra viltloven	22
Dispensasjon fra hundeloven for å slippe løs hund i båndtvangsperioden.....	22
Fellingsforsøket - når skal en igangsette fellingsforsøk?	24
Ferske spor eller observasjon.....	24
Bruk av viltkameraer – regelverket.....	24
Skraping av skogsbilveger – hvem sitt ansvar?	25
Ulike metoder	25
Utstyr.....	25
Hvilket hundemateriell kreves?	26
Bruk av sporhund og løshund – hvilke egenskaper trengs når?.....	26
Sporhund.....	26
Løshund	26
Skadefelling er ikke jakt.....	27
Fokus på kompetanseheving av jegere og hunder	27
Hvordan disponere midlene som er gitt sammen med skadefellingstillatelsen på en god måte – begrensa med midler	27
Mediehåndtering.....	28
Hvem er mediekontakt?.....	28
Kontakt med lokal presse.....	29
Sosiale medier.....	29
Veien videre... ..	30
Kommunikasjon mellom aktører under oppdrag	30
Under oppdraget	30
Kommunens oppfølging av sitt fellingslag	30
Kontakten med de andre aktørene	30
Informasjonsflyten kan i hovedsak deles i to:.....	30
Etter oppdraget.....	31
Beredskapsplan – forslag til utkast.....	33

Forord

Økte rovviltbestander de siste tiårene gjør at flere og flere får erfaringer med rovdyr i beiteprioriterte områder. Spesielt har ungvulver på vandring vist seg å gjøre stor skade i beiteområder med sau sommerstid.

Miljødirektoratet ser alvorlig på denne situasjonen og ønsker å gjøre kommunene bedre forberedt på hva som kan vente dem. Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) har derfor, på oppdrag fra Miljødirektoratet, utarbeidet dette beredskapskurset med veileder, for å hjelpe kommuneadministrasjonen med alle de viktige oppgavene som venter før beitesesongen starter og en eventuelt får skader på sau og tamrein.

Det er flere virkemidler som kan benyttes for å løse situasjoner der beitedyr blir utsatt for angrep fra store rovdyr. Noen ganger blir beitedyr holdt inngjerdet, det blir gitt tilskudd til økt tilsyn, tidlig nedsanking eller det blir gitt skadefellingstillatelse på et bestemt individ. Skadefelling er kun ett av virkemidlene vi har for å løse en akutt situasjon. Dette blir som oftest løst på kommunalt eller interkommunalt nivå. Da er det viktig at kommunene har en god beredskap med tanke på å løse et skadefellingsoppdrag mest mulig effektivt. Når skadefellings situasjoner oppstår, forventes det at beitebrukere, jegere og kommunen er samkjørte og løser oppdraget raskt og effektivt. En god plan for gjennomføring av skadefellingen er derfor helt avgjørende.

Dette dokumentet er ment som informasjon og tips for å utarbeide beredskapsplaner, som sammen med kursopplegget, skal gi kommuneansvarlige verktøyene de trenger. En beredskapsplan bør inneholde alle aktuelle forhold for å være best mulig forberedt til å gjennomføre de virkemidlene som myndighetene bestemmer, dersom akutte skadesituasjoner oppstår.

Veilederen setter her fokus på roller og ansvar innenfor den offentlige forvaltningen. I tillegg gir veilederen tips om hva som må være på plass av forberedelser i forhold til rutiner for samarbeid, kommunikasjon og ressursbruk, samt en oversikt over ferdigheter som er viktig for at et fellingslag skal kunne lykkes med sitt fellingsoppdrag.

Punktene som gjennomgås (nedenfor) bør være punkter som inngår i beredskapsplanen og klargjør roller og ansvar for de ulike aktørene. Veilederen må hele tiden være et levende dokument, som oppdateres ettersom regelverket endres og ny kunnskap innhentes.

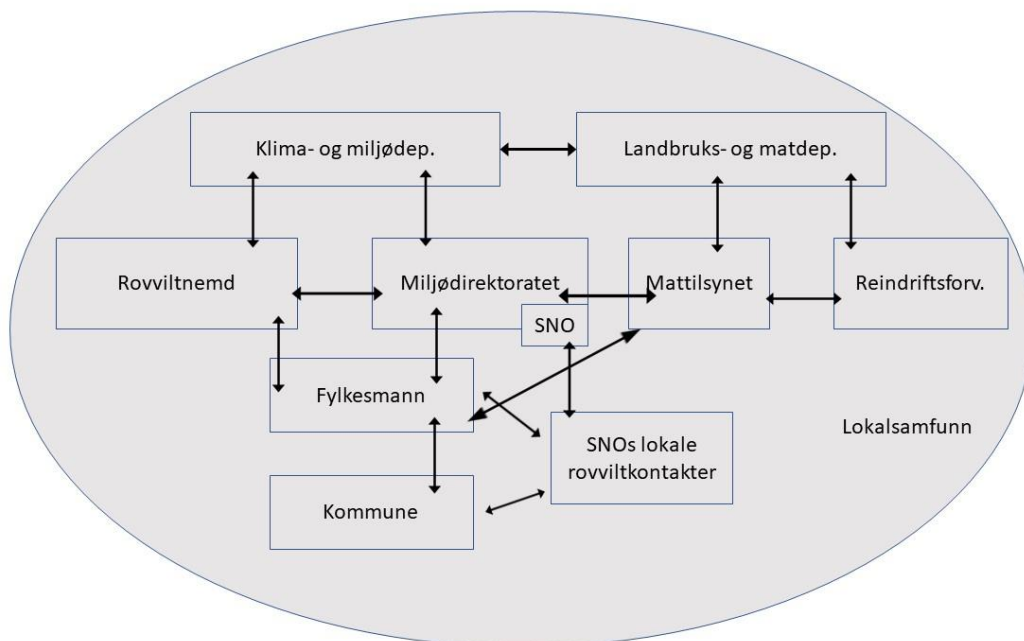
Hvalstad, 18.12.2018

Roar Lundby

Norges Jeger- & Fiskerforbund

Ansvarsområder

En god oversikt over de ulike forvaltningsnivåene og deres roller og myndighetsområder er en forutsetning for gode rutiner og planer rundt skadefelling og andre fellingsuttak. Ansvar for rovviltforvaltningen og virkemidler som skadefelling ligger under Klima- og miljødepartementet (KLD), og både Miljødirektoratet og Fylkesmannen er tillagt oppgaver og myndighet. Beitenæringen sorterer under Landbruks- og matdepartementet (LMD) med landbruksforvaltningen og Mattilsynet som de mest aktuelle aktørene i denne sammenhengen, blant annet Reindriftsforvaltningen. Begge sider berøres i en skadefellings situasjon. Når det gjelder fellingsoppdrag i tilknytning til skadefelling, er det fylkesmannen og Statens Naturoppsyn (SNO) som kommunene i første rekke forholder seg til, mens Mattilsynet ivaretar hensynet til dyrevelferden for beitedyrene. Det er kommunen som normalt er ansvarlig for gjennomføringen av selve fellingsoppdraget med sitt fellingslag.

Figur viser rollefordelingen i rovviltforvaltningen.

Innenfor bestandsmålene vedtatt av Stortinget og fordelt på de ulike rovviltregionene, skal bestandsregulering av de store rovdyrene i utgangspunktet skje gjennom kvotejakt og lisensfelling. I akutte skadesituasjoner og som forebyggende tiltak, gjennomføres skadefelling og eventuelt ekstraordinære uttak. Bestemmelser rundt jakt og skadefelling finner en i rovviltforskriften (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-03-18-242>). Lovgrunnlaget ligger nedfelt i naturmangfoldloven (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>) Begge disse er det viktig å kjenne til når en snakker om rovvilt og skadefelling.

Definisjoner

Noen viktige definisjoner som det er viktig å kjenne til når det gjelder ulike typer felling og uttak av store rovdyr.

Kvotejakt

Kvotejakt er en ordinær jakt på et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i naturmangfoldloven, og det er offentlige myndigheter som fastsetter kvoten. Gaupe er den eneste av rovviltartene det er åpnet for kvotejakt på. Jakttiden for gaupe ligger også inne i jakttingsforskriften.

Lisensfelling

Lisensfelling er en skademotivert felling av et bestemt antall individer av en viltart, med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, punkt b eller c. Det er offentlige myndigheter som fastsetter kvoten. Er bestandsmålet oppnådd så er det rovviltnemnda i regionen som har myndighet til det. Ellers så ligger den myndigheten hos Miljødirektoratet. Lisensfelling av alle rovviltartene omfattes av grunneiers enerett, og fellingsperioden er fastsatt i rovviltforskriften.

Skadefelling

Skadefelling er en skademotivert felling av enkeltindivider av gaupe, jerv, bjørn eller ulv for å stanse eller forhindre skader på bufe eller tamrein med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, punkt b. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe/stanse akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Fellingstillatelse kan bare gis innenfor den kvote for betingede skadefellinger som rovviltnemnd eller Miljødirektoratet har satt. Hvor lav terskelen er for å vedta fellingstillatelser kommer an på hvilken art vi snakker om og om den befinner seg i beiteprioritert område eller ikke. Nærmere retningslinjer for dette står i forvaltningsplanen for rovvilt i gjeldende region. Vedtak om skadefelling er frikoblet fra grunneierretten. Fylkesmannen har myndighet til å fatte vedtak om felling etter 1.juni, mens det er Miljødirektoratet som har myndighet til å fatte vedtak før denne datoen. I de siste årene har Miljødirektoratet gitt Fylkesmennene denne myndigheten når det gjelder ulv i mai måned.

Ekstraordinære uttak

Miljødirektoratet kan fatte vedtak om ekstraordinære uttak i områder hvor det ikke er mål om yngling og hvor skadehistorikken tilsier at skadepotensialet er stort. Miljødirektoratet kan bestemme at fellingsoppdrag skal gjennomføres i regi av offentlig myndighet. Oftest er det SNO som får disse oppdragene, og fellingsarbeidet skjer etter egen instruks.

Det kommunale skadefellingslaget

Kommunen er ikke pålagt å opprette fellingslag, men blir anbefalt å ha det i «risiko» områder. Mange kommuner gjør mye, og det er viktig at kommunens rolle og ansvar er godt avklart på forhånd.

I Roviltforliket av 2011, punkt 2.2.1 så står det; «Det legges til grunn at kommunene etablerer godt skolerte, lokale fellingslag der det er aktuelt, og opplæringen av disse skal styrkes. Det skal etableres kurstilbud og prioriteres midler til jevnlig kursing av kommunale/interkommunale skadefellingslag med mål om å øke effektiviteten ved skadefelling av rovvilt ved akutte skadesituasjoner».

Kommunen er ansvarlig for å registrere timer som er brukt under skadefellingen, utbetaling av lønn, forsikring etc., og at kostnadene blir holdt innenfor den økonomiske ramme som Fylkesmannen har gitt for skadefellingsforsøket. Kommunen må også følge opp både jegere og beitebrukere før, under og etter beitesesongen.

Organisering av fellingslaget

Det er viktig at kommunen gjør en grundig jobb når skadefellingslaget skal sammensettes. Det er flere måter å gjøre dette på. Det kan velges ut fra skjønn og bekjentskaper hos den ansvarlige i kommunene eller fellingsleder. Andre kommuner har kjørt dette som en søknadsprosess, der alle som vil være medlemmer må levere skriftlig søknad til kommunen. Da er utvelgelsen rettferdig og enkel, det kan også settes krav om at det må søkes på nytt etter et visst antall år. Da er det enda enklere å bytte ut medlemmer om dette skulle være nødvendig. Kompetanse er avgjørende, og god lokalkunnskap er et av de viktigste utvalgsriteriene. Dette gjelder særlig med tanke på skadefelling av ulv, da det pr i dag ikke finnes mange alternative «verktøy i kassa».

Navn på deltagere kan unntas offentlighet. Med tanke på tidligere episoder med aktivister, og grupper av mennesker som er imot jakt eller felling av store rovdyr så kan dette være ønskelig. I dag praktiserer mange fellingslag at kun fellingsleder sitt navn er offentlig for å skjerme sine medlemmer fra uønsket oppmerksomhet i presse eller i sosiale medier. Forhold rundt dette bør være avklart i kommunen før rekrutteringen av jegere starter.

Medlemmene kan engasjeres med oppdragsavtaler eller ansettes av kommunen. Hvis kommunen benytter oppdragsavtale så må en huske at ekstern forsikring må komme i tillegg. Ettårige avtaler gir muligheter til å vaske listene årlig.

Fellingslederens rolle

Fellingsleder vil være den administrative og operative leder for skadefellingslaget. Vedkommende skal fungere som bindeledd mellom fellingslaget og kommune, SNO, beitebrukere og andre fellingsledere. I tillegg skal fellingslederen drifte sitt fellingslag og lede fellingsforsøket. Fellingslederen har en viktig og svært sentral rolle. Det er avgjørende at alt er lagt til rette for at fellingslederen kan gjennomføre sine oppgaver på en best mulig måte, og at ressurser og tid ikke brukes på å løse utfordringer som kunne vært løst på forhånd gjennom god planlegging og gode beredskapsplaner med klar rolle- og ansvarsfordeling.

Lederen av fellingslaget må være flink til å organisere, og til å takle press og stressende situasjoner som kan oppstå under og etter et fellingsoppdrag. Fellingslederen bør være en person som de andre deltagerne på laget har respekt for og har tillit til som leder. Det er stor variasjon i arbeidsoppgavene til en leder av et fellingslag. Oppgavene omfatter alt fra administrative oppgaver til operativ ledelse av selve fellingsforsøket. Det kan derfor være aktuelt å velge en administrativ leder og en operativ leder.

Mange fellingslag velger å organisere seg med en hovedfellingsleder og flere nestledere/teamledere som kan ta del i organiseringen eller steppe inn som fellingsleder når/hvis lederen ikke kan stille opp. Fellingsleder må også påregne å jobbe mye utenom selve fellingsoppdraget med oppfølging av jegere og møter etc. Om fellingsleder skal godtgjøres med et årlig fast beløp for den jobben som blir gjort, så må dette avtales med kommunen på forhånd og godtgjørelsen må eventuelt tas over kommunens driftsbudsjett. Det er kun tidsbruken i konkrete skadefellingsforsøk § 9a i rovviltforskriften gir hjemmel for å dekke.

Medlemmer til fellingslaget

Ved utvelgelse av medlemmer til fellingslaget er det viktig å legge vekt på å finne fram til personer som har mulighet og vilje til å stille opp så mye som mulig når skadesituasjoner oppstår og det gis fellingsstillatelse. Medlemmene i fellingslaget må egne seg til en slik oppgave, både med tanke på forkunnskaper, personlig egnethet og mulighet til å bidra. Det er også avgjørende å ha med seg lokalkjente jegere som kjenner til de gode viltovergangene i sitt område. Det er en stor fordel å velge de som har kunnskaper og eventuelt jakterfaring på store rovdyr fra før. Yngre engasjerte jegere har ofte litt av det ekstra pågangsmotet som gjør at de legger en ekstra innsats i alt de gjør. Det er ofte den ekstra innsatsen som gjør at fellingsoppdraget lykkes. Mange steder har allerede etablerte revejaktlag eller jaktlag som allerede driver kvotejakt/lisensfelling dannet basen i det kommunale fellingslaget. Det er ofte jegere som kjenner lokale trekkruter/krysningspunkter allerede, og har en stor forståelse av hvor mye organisering og innsats det kreves av et fellingslag under et oppdrag.

Det vil også være slik at ikke alle passer på et kommunalt fellingslag, så utvelgelsen av disse er viktig. Personlige egenskaper som gjør at en kan ta på seg og lede/utføre et slikt oppdrag er viktig. Det trengs ansvarsfulle personer som forstår at dette ikke er ordinær jakt, men et akutt oppdrag. Personer som ikke er i stand til å ta det ansvaret, samarbeide med andre i et slikt lag, holde den media-disiplinen som kreves eller lignende, passer kanskje ikke så godt på et kommunalt fellingslag.

En må også være klar over at det kun er i de tilfeller et kommunalt eller interkommunalt fellingslag utfører oppdrag at det utbetales godtgjørelse i henhold til rovviltforskriftens § 9a. Det innebærer også at den som mottar godtgjørelse må være registrert lisensjeger. En viktig konsekvens av å bli nektet registrering som lisensjeger er dermed at en heller ikke normalt kan inngå i kommunale fellingslag.

«§ 15. Vilkår for deltakelse i lisensfelling

Lisensfelling kan bare utøves av registrert lisensjeger. Som lisensjeger regnes også deltakelse som hundefører. Registreringen skjer i Jegerregisteret for hver enkelt rovviltart det enkelte jaktår.

For å kunne registrere seg som lisensjeger må en jeger ha

- a) betalt jegeravgift for vedkommende jaktår
- b) overholdt rapporteringsplikten i henhold til forskriften § 16.

Alle som deltar i lisensfelling plikter å holde seg oppdatert om kvotens størrelse, gjenværende kvote og eventuelle andre begrensninger for fellingsutøvelsen. Kvitteing fra registrering som lisensjeger i Jegerregisteret skal medbringes under felling/fellingsforsøk.

Ved brudd på gjeldende bestemmelser og fastsatte vilkår for lisensfelling, og i andre særlig tilfeller, kan registrering som lisensjeger nektes. Med særlige tilfeller regnes her deltakelse i ulovlig felling eller forsøk på felling, og annen adferd som er uforenlig med rovviltforvaltningen.».

Det er også viktig å være klar over at mange kommuner benytter seg av den samme ordlyden når de skal ta inn personer på sitt fellingslag.

Hvor mange jegere trenger kommunen?

Hvor mange medlemmer skadefellingslaget bør bestå av kommer an på flere faktorer. I sin vurdering av dette behovet bør kommunen blant annet legge vekt på størrelsen av området fellingslaget skal dekke, forventet hyppighet i oppdrag, hvilke arter er det mest aktuelt at det blir gitt fellingstillatelse på, hvordan samarbeidet med fellingslag i tilstøtende kommuner og hvordan kommunen velger å organisere fellingslaget sitt. Dette vil variere fra kommune til kommune. De fleste etablerte fellingslag består av et sted mellom 10-25 medlemmer.

Jegerinstruks

Jegere på kommunalt fellingslag bør ha en instruks som omfatter oppdraget og hva de selv er ansvarlige for. Deler av/hele instruksene kan nedfelles i oppdragsavtalene. Eksempel på punkter som bør være med i en instruks er:

- ✓ Jegeren plikter å være kjent med fellingstillatelsens innhold og omfang.
- ✓ Dokumentasjon jegeren skal ha med seg er:
 - ID-kort
 - Fellingstillatelsen
 - Jegeravgiftskort – med godkjent skyteprøve
 - Våpenkort
- ✓ Utførelse av fellingsarbeidet
 - Ved all felling er sikkerhet regel nr. 1! Dette ansvaret påligger jegeren.
 - Alle plikter å møte på avtalt samlingsplass for informasjon fra jaktleder.
 - All informasjon som utleveres, både muntlig og skriftlig, er å betrakte som konfidensiell. Dette med tanke på den praktiske utøvelsen og sikkerheten.
 - Det skal kun jaktes etter avtale med jaktleder.

- ✓ Sambandet/jaktradio er kun for korte, nyttige beskjeder.
- ✓ Det skal ikke oppgis stedsnavn eller navn på jegere. Dette vil variere fra sted til sted og hvor mye konflikter det er rundt de fellingsoppdragene som jegerne skal ut på.
- ✓ Alle skal bruke ørepropp på jaktradio eller telefon.
- ✓ Ved avfyrt skudd:
 - Jeger skal raskest mulig gi melding om hva slags dyr det er skutt mot, eventuelt om det ligger i bakken. Hvis dyret fortsetter meldes retningen, slik at naboposter er observante. Det påskutte dyret skal prioriteres videre!
 - Alle som ikke er involvert skal holde seg unna jaktradioen.
 - Jaktleder og den han/hun kaller opp har enerett på sambandet.
- ✓ En gylden regel; «Jeger bli ved din post». Ikke forlat eller skift plassering av posten uten etter avtale med jaktleder.

Eget ID-kort

Fellingspersonellet er ute med våpen på en tid på året når det er lite annen jakt. Det kan også være mange friluftsfolk og beitebrukere ute i terrenget sommerstid. Det er derfor smart hvis kommunene lager et eget ID-kort som alle medlemmene på fellingslaget kan identifisere seg med.

Forslag på ID-kort fra Løten kommune.

Årshjul/ aktiviteter for kommunen

Januar	Dialog mellom fellingsleder og administrasjon.
Februar	Evalueringmøte for fjoråret og planlegge årets beitesesong. Forespørsel om trening og bruk av hund sendes til beitelagene.
Mars	Vask av mannskapliste. Plan for årlige kursmidler. Planlegge skytekvelder. Søknad om behandling av motorferdsel (utkjøring av åte) og dispensasjoner for båndtvang. Kartlegge behov for eksterne ressurser og gjøre nødvendige avtaler med f.eks hundeførere fra andre områder. Inngåelse av oppdragsavtaler.
April-mai	Oppnevne fellingslag. Eventuelt sende fellingsmannskap på kurs, seminar i regi av Fylkesmannen etc. Skytekvelder, trening og oppskyting for fellingslaget. Utlevering av timelister, dispensasjoner etc.
Juni-august	Beitesesong, hundetrening og evt fellingsoppdrag. Fortløpende registrering av timer og utbetaling.
September-oktober	Rapportering FM. Sende krav om kompensasjon. Evalueringmøte med alle involverte parter.

Kontrollspørsmål

1. Har din kommune etablert et fellingslag?
2. Hvis ja på spm. 1, er lagets medlemmer og ledelse innforstått med sitt ansvar og sine arbeidsoppgaver?
3. Hvis ja på spm. 1, innehar lagets ledelse og medlemmer den nødvendige kompetansen med tanke på et fellingsoppdrag?
4. Har din kommune laget eget ID-kort og jegerinstruks for medlemmene på fellingslaget?

Beredskapsplan

Det er viktig at kommunene er godt forberedt for å takle akutte skadesituasjoner dersom de oppstår. En beredskapsplan er et nyttig og nødvendig verktøy for at kommunen skal håndtere skadesituasjoner på en god måte og sikre at det er god kommunikasjon mellom alle aktuelle aktører når situasjonen oppstår. Beredskapsplanen (eksempel ligger bakerst) må gi en klar oversikt over ansvars- og oppgavefordeling og inneholde kontaktinformasjon på de ansvarlige for de ulike innsatsområdene. Den bør inn i de kommunale planene på lik linje med andre beredskapsplaner.

Etablering av beredskapsplan for skadefelling

Enhver kommune bør ha en beredskapsplan. Planen bør inneholde alle de aktuelle forhold knyttet til et skadefellingsoppdrag, men planen bør også inneholde en plan knyttet til tilgang på beredskapsbeiter hvis det er behov for å ha sau på kontrollerte arealer i kortere perioder. Dette fordi det kan være aktuelt med tiltak som er supplement til skadefelling. Dette vil ikke bli omtalt noe ytterligere i denne veilederen, men bør diskuteres med beitelagene i kommunen. Noen av de viktigste delene er beskrevet videre i denne veilederen, men noen lokale tilpassinger vil ofte være nødvendig. Dette kan være med tanke på hvilken roviltart det forventes mest skadefelling av, hvilke områder som er aktuelle for skadesituasjoner eller andre forhold.

Det er viktig at det er en klar og god ansvarsfordeling mellom de ulike aktørene slik at kommune, beitebrukere, fellingslag, lokalt SNO og eventuelt andre er godt kjent med sin rolle og hvilke oppgaver de har ansvaret for. En oversikt over ansvars- og oppgavefordeling må også ha med enkle oppgaver som eksempelvis hvem som har ansvar for å sende en skadefellingsøknad når en slik situasjon oppstår. Et utkast til en beredskapsplan ligger bakerst og kan fylles ut av kommunene hvert år.

Fordeling av arbeidsoppgaver mellom kommuneadministrasjonen og fellingsleder

Hvem har ansvar for informasjonsflyten og hvem skal varsles når ulike situasjoner oppstår?

Kommunen må være navet i en slik situasjon og ta ansvar for at informasjonsflyten og samarbeidet mellom aktørene går bra. Det er kommunen som oftest har tettest kontakt med fellingslederen, roviltkontakten i SNO og beitebrukerne. Det er en fordel om beitebrukerne i området får organisert seg slik at det er en kontaktperson blant de som representerer alle beitebrukerne. Da kan han/hun holde kontakten med fellingsleder, SNO og kommunen. Da blir dette en liten samarbeidsgruppe som kan oppdatere hverandre fortløpende. Fellingslederen på et fellingslag er avhengig av informasjon om både observasjoner eller nye skadefunn fra beitebrukere eller SNO for å kunne være i det området de ferskeste skadene har skjedd.

Hvordan bruke tilgjengelige ressurser?

I samarbeid mellom kommunen og fellingsleder så bør det før beitesesongen starter avtales hvordan ressursene skal benyttes. Fellingsleder bør informere kommunen om hvordan han/hun ser for seg ressursbruken basert på eventuelle tidligere års erfaringer.

Når skal jegerne ut og hvor mange?

Tidlig i et fellingsoppdrag så er ofte interessen for å delta stor blant medlemmene på fellingslaget. Hvis fellingsoppdraget drar ut og det er lite som skjer, så dabber ofte interessen for å sitte ute natt etter natt og slå mygg og knott av. Erfaringer viser imidlertid at det er viktig å ikke brenne opp alt kruttet med en gang, samtidig som det er viktig og aksjonere når det er ferske observasjoner etc. Dette bør fellingslederen hele tiden ha i bakhodet. Det er heller ikke ubegrensede ressurser til fellingsoppdrag, noe som vil gå fram av rammene som Fylkesmennene kan gi.

Kan andre brukere benyttes?

For å lykkes med å felle de store rovdyrene på bar mark er en ofte avhengig av ferske skader eller synsobservasjoner som en kan starte jakta ut i fra. Det kan være en fordel å bruke beitebrukere som er godt kjent i terrenget, både i forhold til hvor beitedyra oppholder seg og hvor de beveger seg på de ulike tidene av døgnet. Det er viktig at beitebrukerne selv passer på sine dyr og har en god kontakt med fellingslederen. Eventuelle kadaverhundekvipasjer som går tilsyn for beitelaget, må i tillegg til å rapportere til husdyreier og SNOs rovviltkontakt, ha en direkte linje til fellingslederen.

Tilsynet må være effektivt i angrepsperioder og angrepsområder, en del fellingsledere anbefaler at tilsyn på morgenen har større verdi enn på kvelden, da det gir jegerne mulighet for å jakte ut fra skader ut over dagen. Tidsfaktoren er avgjørende for å kunne lykkes med en skadefelling og det er derfor viktig at skader blir oppdaget umiddelbart. Beitebrukerne bør se etter urolige eller skadde dyr og ha en løpende dialog med fellingslaget. Det er en fordel om det også er kompetanse på å aldersbestemme skader innad hos beitebrukerne eller i fellingslaget. Det gjelder å spille hverandre gode og ikke bruke opp jegerressursene på å vokte over sau nattetid, hvis det har vært en periode med mange rolige netter.

Kontrollspørsmål

1. Har din kommune en slik beredskapsplan i dag?
2. Hvilke forhold er mest aktuelle med tanke på skadefelling i din kommune?
3. Hvilket ansvar ligger på deg som kommuneansvarlig i denne planen?

Forslag til punkter som kan inngå i en beredskapsplan.

Her må både beitebrukere, kommunen og fellingslaget gå igjennom og eventuelt bli enige om før beitesesongen starter.

Tema:	Ansvarlig:
Tilsyn i beiteområdene: <ul style="list-style-type: none">▪ Opprette beitelag/finne en ansvarlig person som kan representere beitelagene i området.▪ Plan for fordeling av tilsynsvakter.▪ Evt samarbeid med flere beitelag dersom det blir registrert store tap utover i sesongen.	<ul style="list-style-type: none">▪ Beitebrukerne organiserer tilsyn og sender ut oversikt til medlemmene før beiteslipp. Hvor de ulike brukerne slipper sine dyr sammen med type merking de ulike dyra har, bør også sendes til fellingsleder.▪ Beitebrukerne har ansvar for tilsyn og evt vakthold gjennom hele sesongen.
Informasjonsopplegg: <ul style="list-style-type: none">▪ Informasjon/oppslag i beiteområdene for turgåere med navn på kontaktpersoner og tlf.nr.▪ Hvem skal varsles hvis observasjon av skadde eller syke dyr, eller ved observasjoner av rovvilt.▪ Rask varsling til leder i beitelaget ved funn av skadde dyr eller kadaver, eller observasjoner av rovvilt. Samme varsel bør samtidig gå til fellingsleder.▪ Rask varsling til SNOs rovviltkontakt for dokumentasjon av skadegjørere.▪ Merking av kadaver med merkeband, samt ta GPS-koordinater ved funnet. Dette bør sendes leder i beitelaget og fellingsleder.▪ Fylkesmannen varsles om mulig skadde beitedyr og at det evt vil komme søknad om skadefelling.	<ul style="list-style-type: none">▪ Beitelagene må se over de infoplakater som er hengt opp for turgåere og fornye disse ved behov.▪ Beitelagene sender ut informasjon og aktuelle tlf.nr. til medlemmene.▪ Merkeband til merking av kadaverfunn må være tilgjengelig for medlemmene.▪ Kommunen bør ha en egen vakttelefon. Det bør avklares om denne skal betjenes av fellingsleder/ fellingslaget, eller om kommunens egne ansatte skal betjene denne. Det må være en vaktordning, slik at denne er betjent til enhver tid.▪ Vakttelefon sender ut SMS til beitelagsleder og fellingsleder ved melding om rovviltobservasjoner og skadefunn fra SNO. Det er viktig at beitelagsleder videresender denne informasjonen til sine medlemmer. Ved varsling av skadefunn/ rovviltobs. er det viktig at det føres raskt tilsyn i det aktuelle området. Dette bør skje etter avtale med fellingsleder, i tilfelle fellingsforsøk bli iverksatt.▪ Fellingslederne vil gjerne ha inn all informasjon om beitedyr tatt av rovvilt for å kartlegge.

Beredskapsplan ved skade

Hvem gjør hva?	Ved funn av skade eller skada dyr	Parallell jobbing
"den som finner skadde/drepte beitedyr"	Den som oppdager skadde eller drepte dyr varsler aktuell beitebruker eller beitelagsleder.	
Beitebruker	Rykker ut og varsler samtidig SNOs rovviltkontakt, kommunen og fellingsleder.	
Kadaverhundekvipasje/ annet innleid tilsyn på vegne av dyreeier		
Beitebruker	Sammen med evt fellingsleder/ fellingslag avliver skadde dyr.	Kommunen eller beitelaget, forbereder søknad om felling av skadegjørende rovvilt. Fylkesmannen orienteres på telefon fortløpende. Parallelt varsler fellingsleder resten av jaktlaget pr SMS om mulig skadegjører og at det forventes at det blir gitt fellingstillatelse.
SNOs rovviltkontakt	Flår dyret og avgjør skadegjører.	
Kommune/ beitelag	Når SNO har stadfestet skadegjører, søker beitelaget sammen med kommunen om skadefellingstillatelse, hvis de mener det er det riktige.	Kommunen eller beitelaget søker Fylkesmannen muntlig og sender over skriftlig søknad etter avtale med Fylkesmannen.
Beitebruker/ SNO	Gir samtidig melding til fellingsleder om skadegjører.	
Fylkesmannen	Hvis fellingstillatelse blir gitt av fylkesmannen, så gir FM beskjed til beitelaget, fellingsleder, kommune, SNO og politi umiddelbart. Evt varsles et avslag på samme måten.	
Fellingsleder	Fellingsleder kaller ut sitt mannskap og igangsetter fellingsforsøk umiddelbart.	Hvis FM setter inn andre tiltak/ virkemidler i aktuelt område, så iverksetter beitelag dette parallelt el i stedet for felling.
	Fellingsleder leder fellingsforsøket etter den prosedyre som på forhånd er avtalt med kommunen.	

	Under fellingsforsøket	
Fellingsleder/beitelag	Holder hverandre informert om når og hvor evt beitelaget bør gå inn og lete etter nye skada eller drepte dyr.	
Fellingsleder/beitelag	Holder fortløpende kontakt med SNO om hvor og når døde dyr bør flås og analyseres.	
	I gitte tilfeller kan det være viktig at jegerne får jaktet i fred og at døde dyr flås etter avtale.	

Samarbeidspartnere

Det er mange ulike aktører det er viktig å kjenne til når skadesituasjoner oppstår.

Miljødirektoratet

Miljødirektoratet er Klima- og miljødepartementets fagdirektorat, og framskaffer og formidler miljøinformasjon, utøver forvaltningsmyndighet og iverksetter politiske vedtak, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå og kan gi faglige råd. Direktoratet kan fatte vedtak om ekstraordinære uttak under hele året eller om det skal kunne benyttes spesielle hjelpemidler under skadefelling som for eks. helikopter, løs på drevet halsende hund mm. SNO er en del av Miljødirektoratet og fungerer som direktoratets operative feltorgan.

Miljødirektoratet har utarbeidet en egen nettside som omhandler beredskap for rovvilt. Her ligger aktuell informasjon og kontaktinformasjon til de en skal kontakte i de ulike situasjonene. Denne finner du her: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Arter-og-naturtyper/Rovvilt/Statens-samlede-beredskap-i-rovviltsaker/>

Kommunen

Kommunen vil være navet i skadefellingssituasjoner. Det er kommunen som utarbeider beredskapsplaner og som er arbeidsgiver for fellingslaget. Ofte vil også kommunen være den som søker fellingstillatelse og får denne tildelt. Det må framgå klart av beredskapsplanen for den aktuelle kommune hvem som har ansvaret for å søke om fellingstillatelse.

Videre skal kommunen være bindeleddet mellom de ulike aktørene i sin kommune, herunder fellingslag, beitebrukere, fylkesmannen, og Miljødirektorat mm. Dersom kommunen er tillagt ansvaret for kontakt med media, er dette også en oppgave som kommunen selvsagt må følge opp, og som må være forankret i beredskapsplanen.

Kommunen må også sammen med beitelaget legge til rette for det psykososiale presset som kan komme i forbindelse med at beitebrukerne opplever rovviltangrep.

Personene på fellingslaget kan ansettes av kommunen og komme inn under kommunens vanlige lovverk når det gjelder forsikringer, utstyr etc. Alternativt kan kommunen gjøre avtaler der medlemmene av fellingslagene tilkalles og rykker ut ved behov. Hvis en går inn på en slik avtale er det viktig å være klar over at forsikring av både en selv, hund og utstyr, ofte faller utenom. Dette bør avklares med kommunen ved kontraktsinngåelse eller senest i god tid før beitesesongen starter.

Kommunene koordinerer søknaden om skadefelling og igangsetter skadefellingslaget etter tillatelse gitt av fylkesmannen. Kommunene bør bistå fylkesmannen og beitelaget for å definere relevant tiltaksområde, eventuelt akutt nedsanking etc.

Beitebrukere/ reindriftsutøvere

Dyreeiere og beitelag som berøres av roviltangrep må implementeres i beredskapsplanene og ivaretas på en best mulig måte også mens fellingsoppdrag gjennomføres. Både kommune og fellingsleder bør ha kontakt med alle beitelagene i kommunen i prosessen med utarbeidelse av beredskapsplaner, og dermed før eventuelle skadesituasjoner oppstår.

Når skadesituasjon oppstår intensiveres selvfølgelig kontakten, slik det er lagt opp til i beredskapsplanen. Beitebrukeren sitter ofte på førstehåndsinformasjon angående skadebildet, observasjoner av spor/dyr osv. som kan være nyttig for fellingslaget både i forkant og under et fellingsforsøk.

I de områdene der beitebrukerne er organisert i beitelag, så vil det lette jobben med å ha god kontakt med hverandre.

Er det oppdaget rovilt i beiteområdet, så er det stort sett ønskelig at mye av tilsynet blir gjennomført fra morgenen av. Dette med bakgrunn i at mye av skadene skjer i den mørkere perioden på døgnet, og ved å gjennomføre morgentilsyn, så kan jegerne være raskt ute og igangsette fellingsforsøket fra tidlig morgen, slik at de har hele dagen å forsøke seg på.

Beitebruker/beitelagets rolle/arbeid i skadefellingssituasjoner kan deles i:

- ✓ Informasjon til medlemmer
- ✓ Organisering av kadaversøk
- ✓ Organisere ekstraordinært tilsyn
- ✓ Mediehåndtering (egen mediekontakt?)
- ✓ Dokumentasjon
- ✓ Ta vare på medlemmene – vær våken på signaler!
- ✓ Dyrevelferd. Dyreeier er ansvarlig, også når skaden skjer. Avlive eller ikke avlive?
- ✓ Rolleforståelse
- ✓ Dilemmaer som kan oppstå...;
 - Skal det søkes etter kadaver eller skal det jaktes?
 - Skal beitedyra tas inn fra utmark eller...?

Mattilsynet

Mattilsynets skal sammen med andre instanser bidra i arbeidet med å redusere dyrelidelser og tap av dyr på beite, uansett hva som har forårsaket skadene.

Mattilsynet har ansvaret for forvaltning av dyrevernloven som også inkluderer dyr på beite. Mattilsynet legger til grunn at dyrevernloven gir adgang til å kreve at dyreeier må treffe tiltak for å skjerme dyr mot konkret rovdyrfare. Dyreeier har ansvar for at dyr på beite har det bra.

Når rovdyr kommer inn og gjør skade på beitedyr, så vil det være viktig å holde en god kontakt med Mattilsynet. Med bakgrunn i store skader på beitedyr, så har Mattilsynet myndighet til å nekte beitebrukere å slippe beitedyr på utmarksbeite. Dyreeier skal orienteres og varsles i god tid før det eventuelt treffes vedtak om at dyr ikke kan slippes på beite eller ikke kan sendes på beite. En veileder er laget for å sikre at Mattilsynet opptrer enhetlig og sørger for likt tilsyn i hele landet.

Mattilsynet har lagt retningslinjer som skal bidra til god velferd for sau på beite gjennom å sikre at Mattilsynets tilsyn inkludert bruk av tilgjengelige virkemidler er konsekvent og enhetlig. Retningslinjene skal anvendes ved situasjoner med påkjenninger og belastninger som overstiger det som er dyrevelferdsmessig akseptabelt for sau på beite.

Retningslinjene gir føringer for bruk av forvaltningsmessige virkemidler ved spesielle hendelser i beitesesongen eller i spesielle risikosituasjoner i forkant av beitesesongen.

Mer informasjon og kontaktinformasjon finner du på Mattilsynets hjemmeside;
www.mattilsynet.no

Grunneierne

En må kjenne til grunneierstrukturen i kommunen der en holder til. Ofte er det smart å spille på beitebrukerne som ofte også er grunneiere.

Selv om skadefelling kan foregå uten grunneiers tillatelse, er det viktig å ha god kontakt med grunneierne, slik at de vet hva som foregår på deres eiendom. Mange skogsbilveger er blant annet bommet. Det er viktig at fellingslaget har nøkler til disse bommene klare på forhånd, før de skal ut på et oppdrag.

Det er også viktig å kjenne til gode jaktposter og trekkruter for viltet, noe grunneierne ofte kan gi deg tips og råd om.

Interkommunalt samarbeid mellom nabokommunene og nabofylkene

Rovdyrene beveger seg over store områder. Noen kommuner har få beitedyr på beite, mens andre har mange. Det samme gjelder antall fellingstillatelser. Noen kommuner har fellingstillatelser på bjørn og ulv fortløpende gjennom hele beitesesongen, mens andre kanskje har en fellingstillatelse hvert tredje år. Kompetanse hos både kommune og jegere vil derfor avhenge mye av hvilken erfaring de har.

Et godt råd er derfor å ha en god kontakt med både nabokommuner og nabofylker. Ofte går fellingstillatelsene over både kommunegrensener og fylkesgrenser, så en er avhengig av et godt samarbeid. Pågår skadefellingene over lang tid, er det greit å kunne hente inn jegere fra andre kommuner for å la egne lokale jegere få hvile litt inne i mellom.

Politi

Det er viktig å etablere kontakt med det aktuelle politidistriktet når du skal ut på skadefelling av store rovdyr. Både det å ferdes med våpen i sommerperioden og det å slippe løse hunder, kan vekke oppmerksomhet fra allmenheten. Det er derfor viktig med en jevn og god kontakt med politiet, gjerne gjennom den felles operative enheten, politivakta, som ofte er førsteinstans når noe skjer.

For de som har lensmann og miljøkoordinator i sitt politidistrikt, så kan det være smart å be med disse på de samlingene som kommunen avholder for sine jegere.

Statens Naturoppsyn

Statens Naturoppsyn (SNO) har et betydelig engasjement innenfor rovviltsektoren. SNO har egne rovviltkontakter, ca 200 i hele landet, 12 regionalt rovviltansvarlige og sju fellingsledere. Normalt er det rovviltkontakten for den aktuelle kommunen eller tilgrensende kommuner som står for skadedokumentasjonen i skadesituasjoner. Slik dokumentasjon er helt nødvendig å få på plass før søknad om fellingstillatelse sendes.

SNOs rolle

SNOs rovviltkontakter er de som er ute i felt og som både jegerne og beitebrukerne har mest kontakt med. Det er rovviltkontaktene som er ansvarlige for å rykke ut og stadfeste skadegjørere når sau, geit, storfe, hest, tamrein og jakthunder er drept eller skadet av rovvilt. Skadedokumentasjon er grunnlaget for fylkesmannens vurdering for erstatning og forvaltningstiltak, som for eksempel skadefelling. Alt de registrerer blir fortløpende lagt inn i Rovbase, og ligger åpnet for alle.

Bistand

SNO har mange dyktige medarbeidere med god kompetanse på felling av fredet rovvilt. Sommerstid så vil mange av disse være opptatte med ulike oppdrag, men så lenge de har kapasitet, så er det mulig å kontakte dem om råd, og eventuell bistand. Uansett, så vil det være det lokale fellingslaget som vil være ansvarlige for fellingsoppdraget og eventuelle SNO personell vil innrette seg deretter. Det vil ikke være mulighet å benytte seg av fullmaktene SNO har til f.eks å benytte helikopter, snøscooter, peileutstyr eller annet, selv om SNO deltar på fellingsoppdraget. Da må det være SNO som har fått fellingsoppdraget fra myndighetene.

SNO har også det en kaller «bak-lomme» kontrakter. Det vil si at SNOs fellingsledere har mulighet til å skrive kontrakt med jegere som de ønsker å ha med seg på et oppdrag. Det kan være hundeførere med en spesiell kompetanse eller lokalkjente jegere, som SNO ønsker skal bidra på de ekstraordinære uttakene.

Statens naturoppsyn kan bistå fellingslaget med spesialtrent personell og hundeevipasjer. Dette gjøres etter forespørsel fremmet til SNO fra fellingsleder.

Ettersøk

Når store rovdyr påskytes og skades, skal alltid fylkesmannen og nærmeste politimyndighet varsles. Det er Fylkesmannen og politiet som kan beslutte at ettersøk skal gjennomføres med særlig kvalifisert personell.

Som regel vil det lokale fellingslaget få beskjed om å gjennomføre ettersøket selv, men dette må være etter avtale med fylkesmannen. Ofte ønsker fylkesmannen at SNO skal delta eller lede ettersøket videre. Ved skadd bjørn vil også politiet vurdere forhold vedrørende sikkerhet for de som utøver friluftsliv i det aktuelle området og annen ferdsel.

Fylkesmannen

Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvaret for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Storting og regjering. Fylkesmannen er bindeleddet mellom kommunene og sentrale myndigheter. Fylkesmannen er også sekretariat for rovviltnemda.

Fylkesmannen mottar søknaden om skadefellingstillatelse, behandler denne og utsteder fellingstillatelsen, eventuelt avslår denne. Fylkesmannen kan bevilge tilskudd til utvidet akutt tilsyn, forsinket slipp, tidlig nedsanking av beitedyr, gjerding eller hjemmebeite. Det er også fylkesmannen som fastsetter de økonomiske rammer til godtgjørelse for fellingslaget. Fylkesmannen behandler også erstatningssaker på tamrein, sau, hund etc.

I forbindelse med skadefelling er et fellingslag i prinsipp underlagt akkurat det samme lovverket som under ordinær jakt. Siden det er en akutt skadesituasjon som bør løses så fort som mulig, er det hjemmel for å gi dispensasjoner fra den vanlige jaktlovgivningen. Dette kan omfatte muligheten til postering i bil, dispensasjon til avgrenset bruk av motorkjøretøy, tillatelse til at fjorårets storviltprøve gjelder fram til ny prøve er gjennomført, bruk av løs på drevet halsende hund på ulv osv.

Fylkesmannen har mulighet til å gi skadefellingstillatelser for perioder på inntil 14 dager. Fylkesmannen kan anskaffe flaggliner, viltkamera og annet utstyr, som brukes der det er behov i fylket. Fylkesmannen setter de vilkårene de mener er aktuelle i hver enkelt fellingstillatelse.

Det er også mulig for kommunen å søke rovviltnemda gjennom fylkesmannen om FKT-midler til eksempelvis kompetanseheving av fellingslag og innkjøp av nødvendig utstyr til fellingslaget.

I mange fellingsvedtak så vil det være et krav om at kun jegere som er oppnevnt av kommunen og meldt inn til fylkesmannen kan delta under fellingsforsøket. Fylkesmannen setter også krav til en jevn rapportering og ønsker som regel daglig oppdatering fra kommunene eller fellingsleder, slik at de hele tiden er informert om det som skjer, og kan forberede seg på aktuelle ting, samt informere media.

Dispensasjon fra skyteprøven

Fellingsoppdrag tidlig på sesongen kan gi utfordringer med tanke på å få gjennomført skyteprøven. Som for ordinær jakt, stilles det krav til skadefellingspersonellet om godkjent skyteprøve for storvilt under skadefelling. Mange skytebaner åpner ikke for å avlegge skyteprøven før utpå sommeren og fellingsoppdrag kan dukke opp før dette. Kommunene kan arrangere egne kvelder for deltakerne i fellingslaget slik at laget kan avlegge storviltprøven. Det er også mulig for fylkesmannen å ta inn i fellingsvedtaket at fjorårets skyteprøve gjelder fram til det er mulig å få avlagt ny skyteprøve.

Offentlighetsloven/ forvaltningsloven – navneliste på jegerne

Navn på deltagere kan unntas offentligheten, men kan bli tolket på forskjellig måter av fylkesmennene som er klageinstans for et slikt vedtak. Dette bør være avklart i kommunen før rekrutteringen av jegere starter.

Verneforskrifter i kommunen

Det er viktig å sjekke ut om det finnes verneområder med vernebestemmelser i kommunen som kan påvirke eller komme i konflikt med et skadefellingsoppdrag. Det kan være mulig å søke om dispensasjon hvis dette er nødvendig. Behovet for dispensasjon fra vernebestemmelsene kan eksempelvis omfatte motorferdsel, bruk av løs hund eller unntak fra et generelt jaktforbud. Det er mange eldre verneforskrifter som ble vedtatt lenge før bestandene av de store rovdyrene begynte å øke, så her bør alle sjekke vernebestemmelsene for områder i egen kommune. Søknader om dispensasjon skal rettes til fylkesmannen, for enkelte mindre områder er det kommunen som selv har forvaltningsmyndighet. For større områder som nasjonalparker og landskapsvernområder i tilknytning til nasjonalparker er det som oftest et eget styre for verneområdet som må fatte vedtak om dispensasjon. Her gjelder det å være ute i god tid å ta kontakt med nasjonalparkforvalterne (sekretariatet for styret) for hvordan dette skal løses mest mulig effektivt.

Dispensasjon fra viltloven

Det kan være svært hensiktsmessig å få tillatelse til postering i bil under fellingsforsøk. Dette for å kunne skjule menneskelukt/lyd og komme unna insektsplagen som kan være betydelig sommerstid. Fylkesmannen kan åpne for slike muligheter i fellingsvedtaket eller det kan søkes spesielt for det.

Noen ganger på våren kan det være hensiktsmessig å nøste opp spor ved hjelp av snøscooter evt utkjøring av mannskap, dersom fellingsoppdraget er tidlig på våren. Dette vil da ikke gjelde forfølgning og direkte felling. Det kan også i noen områder være så store avstander at det er nødvendig med motorisert ferdsel i utmark for å transportere personell inn til det aktuelle området. Hvis det er aktuelt i din kommune, bør et slikt vedtak bli gjort årlig og i god tid før sesongen for skadefelling begynner. Søknad om dette må også behandles av fylkesmannen. Kommunene og eventuelle verneområdestyrer må følge opp vedtakene med eventuelle egne supplerende dispensasjoner.

Dispensasjon fra hundeloven for å slippe løs hund i båndtvangsperioden

Det kan være nødvendig for fellingslaget å søke dispensasjon fra båndtvangsbestemmelsene, enten for å kunne bruke løs hund under fellingsoppdraget eller for å trene hundene i fellingslaget. Dette er mest aktuelt når det gjelder bjørn og mange ønsker å ha muligheten til å trene og bruke egne hunder under fellingsoppdraget. Det er kommunen som kan gi dispensasjon fra båndtvangsbestemmelsene til bruk av hund mellom 1. april og 20. august.

Merk at forskrift for jakt, felling og fangst, § 22, sier at løs, på drevet halsende hund er tillatt under jakt og felling av gaupe, utenfor ordinær båndtvangsperiode. Det vil med andre ord si at hvis dere ønsker å benytte en løs, på drevet halsende hund under skadefelling av gaupe sommerstid, så dispensasjon søkes gjennom Miljødirektoratet.

Vær også oppmerksom på at noen verneområder har egne regler for bruk av løse hunder. Det vil være hensiktsmessig at dispensasjoner fra båndtvangsbestemmelsene håndteres noenlunde likt innenfor en region.

I 2017 kom det en ny presisering når det gjelder løs på drevet, halsende hund til bruk på ulv. Det er nå fylkesmannen som kan gi tillatelse til dette. Vi anbefaler at jegerne har tenkt godt igjennom dette på forhånd og bruker hunder som har vist seg å duge under spesifikk sportrening på den aktuelle arten. Hunder som har interesse for å jage rev og eller gaupe kan med litt oppmuntring også jage ulv. Denne treningen er derimot vanskelig å få til med dagens lovverk. Det å benytte disse hundene i bånd og spore mye resten av året, vil derfor være essensielt for å kunne lykkes når skadesituasjonen oppstår. Noen fylkesmenn har utdannet «sertifiserte sporhunder» og fylkesmannen kan anbefale kommunene å bruke disse. For å kunne bruke løs, på drevet halsende hund til ulv, så er det et vilkår at beitelagene i det aktuelle skadefellingsområdet er enige i at slike hunder kan brukes. Det er viktig fordi det kan være en risiko for at hundene gjør skade på sau og tamrein i området. For å systematisere erfaring med bruk av slik hund, er det også et vilkår om å rapportere bruken til Miljødirektoratet, senest en måned etter at en slik hund er brukt ved skadefelling. En må også være oppmerksom på at noen verneområder har egne regler for løse hunder, så sjekk dette før hunder slippes. Hvilke krav som stilles til rapportering om bruk av løs hund vil være angitt i fellingstillatelsen.

Når det gjelder trening av hunder i båndtvangsperioden, så er det viktig å merke seg naturmangfoldsloven § 15, som sier at unødige jaging av viltlevende dyr skal unngås. Å slippe hunder løse på våren, rett etter at bjørnen har kommet ut av hi, vil derfor ikke være mulig, og ansees som et brudd på loven. Gir en muligheten til å trene hunder fra en senere dato, så har mange fylkesmenn ment at dette vil være innenfor.

Kommunen bør når de søker om skadefellingstillatelse samtidig søke om tillatelse til å postere i bil og bruk av løs på drevet halsende hund, hvis de mener det vil effektivisere fellingsoppdraget.

Kontrollspørsmål

1. Finnes det bestemmelser for verneområder i din kommune som kan komme i konflikt med et fellingsoppdrag? Hvis dette er tilfelle, er det søkt om dispensasjon fra vernebestemmelsen?
2. Er det aktuelt for din kommune å gi dispensasjon fra båndtvangsbestemmelsene for det kommunale fellingslaget?
3. Er det andre bestemmelser det kan være aktuelt å søke dispensasjon fra med tanke på et fellingsoppdrag for din kommune?

Fellingsforsøket - når skal en igangsette fellingsforsøk?

Som nevnt tidligere så er det mange faktorer som spiller inn for når en skal sette inn ressurser for å få felt skadet rovvilt mest mulig effektivt.

Ferske spor eller observasjon

Erfaringer har vist at det er enklest å lykkes når vi har fersk skade og eller observasjon av rovviltet. Med en god sporhund, kan en spore seg etter dyret. Dersom en samtidig har tilgang til en god løshund, bør denne slippes så fort en er sikker på at en har kontakt med dyret en jakter på.

Bjørn er en relativt enkel art å jakte på når en har gode løshunder. Det er ikke mange av oss som har muligheten til å trene på bjørn og få frem gode løshunder på bjørn. Til det er bjørnebestanden i store deler av Norge for liten. Når det oppstår en situasjon med et fellingsoppdrag, kan det å hente inn gode ekvipasjer som har vist at de kan å stille en bjørn, være alfa og omega for å lykkes.

Når det gjelder jerv vil mange av de samme hundene som brukes til bjørn også kunne fungere. For gaupe har vi mange drivende hunder med mye erfaring. Disse kan nok også benyttes til ulv, hvis det er ønske om det.

Vi ser også at spesielt unge ulver er mye enklere å felle tidlig i beitesesongen eller før beitedyrene slippes enn utover sommeren. De lærer etter hvert som de blir jaktet på, og fellingsoppdraget blir vanskeligere og vanskeligere ettersom tiden går.

Bruk av viltkameraer – regelverket

Det å sette opp viltkameraet har blitt mer og mer vanlig. Mange kommuner og beitelag har kjøpt inn kameraer som er satt opp på kjente viltoverganger for å fange bilder av rovdyr ute på vandring.

Ulven velger ofte den enkleste veien, så kameraer satt opp på private skogsbilveier kan fange opp ungulvene på vandring utover våren og forsommeren.

Viltkamera er å anse som overvåkningskamera som plasseres i utmark. Bruk av viltkamera er tillatt så lenge hensikten utelukkende er å ta bilder av dyr, og dersom det er gjort vurderinger og tiltak for å unngå at det blir tatt bilder av mennesker.

Å kunne ferdes i skog og mark uten å bli overvåket er et viktig fellesgode. Viltkamera bør derfor bare plasseres der det er usannsynlig at mennesker ferdes. Området hvor kamera er plassert, skal uansett skiltes så en kan se at området er overvåket. Hvis det blir fanget opp mennesker på opptakene, skal dette slettes.

En må ha tillatelse fra grunneier før en eventuelt setter opp kamera

Generelt er en på trygg grunn når en har:

- ✓ Innhentet grunneiers tillatelse.
- ✓ Plassert kameraet på et sted der det er usannsynlig at folk ferdes.
- ✓ Satt opp kameraet på en slik måte at en unngår at eventuelt forbigående folk blir fotografert.
- ✓ Merket kameraet med navn, adresse og formål for oppsett.
- ✓ Merket kameralokaliteten med informasjon om at kamera er satt opp.
- ✓ Slettet bilder av eventuelle mennesker umiddelbart.

De aller fleste vanlige lokaliteter (åter, saltsteiner, kadaver osv.) vil som regel være uproblematisk i forhold til allmenn ferdsel og overstående punkter, mens viltstier og andre stier eller tråkk i terrenget ofte må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Se mer på Datatilsynets nettside - Kameraovervåking –

<https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-skjema/veiledere/kameraovervaking/>

Når det oppstår skadesituasjoner, er det smart å sette opp viltkamera på den sau eller reinen som er drept. Selv om denne er flådd og håndtert av rovviltkontakten, bør den legges tilbake til der den ble funnet og satt opp med kamera. Ofte vender rovdiret tilbake til kadaveret etter en tid. Da har en et godt utgangspunkt å starte fellingsoppdraget ut fra.

Skraping av skogsbilveger – hvem sitt ansvar?

I mange områder er det et godt utbygd skogsbilvegnett. Hvis disse er godt vedlikeholdt og skrapet jevnlig, vil poteavtrykkene etter de store rovdyra være lett synlige i grusen. Kommunen bør ta kontakt med grunneierne og sjekke muligheten for at skraping kan gjennomføres hvis det skulle bli nødvendig.

Ulike metoder

Hvordan fellingslaget ønsker å gjennomføre fellingen på, kommer ofte an på både erfaringen til fellingsleder og fellingslaget. Det er også viktig å tenke terreng og type rovviltart det er gitt fellingsstillatelse på, ved valg av type fellingsform. Mange velger å postere på strategiske trekkruiter som en av erfaring vet at de store rovdirene benytter. Andre posterer på de stedene der en ser at det blir drept mest sau. Andre igjen søker systematisk gjennom terrenget med sporhunder for å prøve å finne et ferskt spor som en kan jobbe videre med. Hvert enkelt fellingslag må tenke igjennom hva som vil kunne fungere best i sitt område.

Utstyr

Hva som trengs av utstyr til et fellingslag vil variere. Det er avhengig av hva slags type oppdrag fellingslaget står overfor, hvilket utstyr som fellingslaget har tilgjengelig og hvor mye utstyr kommunene ser det som ønskelig å ha. Aktuelt utstyr kan være alt fra flaggliner til jaktradioer, gps, knottnett osv.

Hvilket hundemateriell kreves?

Det er alltid en stor fordel med eget hundemateriale. Det å ha en hund raskt på plass etter en observasjon av skadevolder øker sjansene for suksess, både når det gjelder bruk av sporhund og løshund. Kommuneansvarlig sammen med fellingsleder er de som må ta ansvar for å skaffe kommunen avtaler med aktuelle hundeevipasjer.

Bruk av sporhund og løshund – hvilke egenskaper trengs når?

Behovet for tilgang på hund for skadefellingslaget vil være avhengig av hvilken type fellingsoppdrag som skal utføres. Er det bjørn, ulv, jerv eller gaupe som skal felles? Har en mange oppdrag så er det selvfølgelig en stor fordel at nødvendige hunderessurser finnes i laget. Er det langt mellom oppdragene, så kan det være tilstrekkelig å ha tilgang på aktuelle hunder fra naboområder.

Det er også viktig at en har en god kontakt og avtale med beitebrukerne før eventuelle hunder skal slippes. Selv om hundene som slippes er aversjonstestet på sau, så kan det oppstå situasjoner der hunden kan gjøre skade eller drepe sau. Det er derfor viktig at beitebrukerne er godt informert og enige i at en skal bruke løs hund, før hunder slippes. Hvem som er ansvarlig for eventuell skade på tredjepart eller beitedyr, må også inn i en slik avtale.

Sporhund

En dyktig sporhund er kanskje den viktigste ressursen for å kunne lykkes under et fellingsoppdrag. Sporhunder er mest brukt til oppdrag på ulv eller bjørn, men kan også benyttes på gaupe og jerv. En sporspesialist skal være en hund som tar opp sporet av dyret og holder seg på dette sporet uten å la seg påvirke av andre spor eller forstyrrelser rundt. Sporhunden skal kunne håndtere mange timer gamle spor og kunne følge disse. En god sporhund vil være trent for nettopp slike situasjoner, og har dermed mulighet til å spore seg frem til det rette individet slik at det eventuelt kan felles.

Sporhunden kan brukes til:

- ✓ Å spore seg ut fra en fersk skade eller observasjon
- ✓ Å lokalisere dyret
- ✓ Til å drive dyret foran seg mot postskyttere
- ✓ Å gi løshunden en god start på sitt oppdrag
- ✓ Eppersøk

Løshund

Løshund er vanlig brukt under oppdrag på gaupe og bjørn, men kan også benyttes på jerv og ulv. En løshund er en hund som slippes løs i søk eller på spor av det dyret vi ønsker å felle. De skal enten drive det foran seg mot postene eller stille det i stålos.

En løshund deles i to ulike grupper i lovverket etter hvordan de virker. En løs på drevet halsende hund er en hund som driver viltet foran seg med vedvarende los på sporet, typiske

støvere eller andre drivende hunder. I lovverket så er denne typen hund kun lovlig under jakt og felling av gaupe, men da kun utenfor ordinær båndtvangsperiode. For jerv, bjørn eller ulv må andre type hunder benyttes. Alle andre typer hunder kan benyttes uten videre begrensninger på alle de store rovdyrene. I tillegg har Fylkesmannen nå fått muligheten til å gi fritak til bruk av løs på drevet halsende hund også på ulv der dette er hensiktsmessig. Dette kan inngå som en del av søknaden om skadefelling.

Når fellingslaget skal ut på skarpe oppdrag, så bør de alltid ha tilgang til både en god sporekvisasje og en god løshundekvisasje med enten en løs, på drevet halsende hund eller en hund som stiller viltet med stål. For å få frem gode hunder er det en fordel å ha god kontakt med jaktmiljøer og spille på lag med disse. En hund og en ekvipasje skal være trent til å håndtere det skarpe oppdraget som venter foran dem. Når det skarpe oppdraget kommer, er ikke tiden inne for å trene hund. Dette må gjøres på forhånd, utenom selve skadefellingsoppdraget.

Skadefelling er ikke jakt

Det kommunale fellingslaget har en oppgave, som går ut på å felle fredet rovdyr som det er gitt en spesifisert fellingstillatelse på. Fellingen skal skje på en sikker, effektiv og human måte. Alle forventer at det blir et effektivt uttak av skadegjørere. Skadefelling er ikke jakt, men vanlige jaktmetoder benyttes som virkemiddel.

Fokus på kompetanseheving av jegere og hunder

Det er viktig at leder og medlemmer på fellingslag har den kompetansen de trenger før de skal utføre et fellingsoppdrag. De bør inneha god kunnskap om artens biologi og atferd, relevant regelverk/lovverk, bruk av hundemateriell og vært godt forberedt til å løse skudd mot store rovdyr. God kunnskap om jaktutøvelse er viktig for å kunne velge beste jaktmetoden for å løse oppdraget. Kommunen bør legge opp til at jegere og hunder får anledning til å trene før skadefellingstillatelsen kommer. Regelmessige kvelder på skytebanen bygger både samhold i laget og sørger for at jegerne er godt trent til de oppgavene som venter dem.

Hvordan disponere midlene som er gitt sammen med skadefellingstillatelsen på en god måte – begrensning med midler

Det er viktig at fellingsleder sammen med kommunen legger til rette for gode rutiner for føring av timelister og skjema for kjøregodtgjørelse. Normalt fører hvert medlem på laget sine lister og leverer de inn til fellingsleder, som gir de videre til kommuneansvarlig. Opplegget for time- og kjørelister bør være enkelt å bruke i felt. Det finnes ulike systemer for dette, blant annet er SMS-basert system, elektronisk registrering mm. som benyttes i flere kommuner. Dette kan selvfølgelig løses på «gamlemåten» med innlevering av skjema, men en slik løsning medfører litt mer administrativ jobb for den kommuneansvarlige. Sammen med fellingstillatelsen så følger det alltid med en økonomisk ramme fra fylkesmannen, som kommunen sammen med fellingsleder må disponere på en god måte. Det er angitt en maksimal døgnsum for «jegerdøgn» i bestemmelsene.

Mediehåndtering

Skadefelling av store rovdyr, mange skadde sauer og opprørte bønder er ofte godt mediestoff i en ellers rolig sommerperiode. Store rovdyr og hendelser i tilknytning til jaktutøvelse får ofte mediedekning. Som jeger på offentlige oppdrag kan du komme i medias søkelys. Å bli kontaktet av en journalist er noe du som deltar på et fellingsoppdrag må regne med. Det kan være en god strategi å tenke igjennom dette på forhånd.

Pressen skal ha gode arbeidsforhold. Samtidig som det legges til rette for dette, er det viktig at fellingsmannskapet er bevisst på sin egen rolle. Ved et fellingsoppdrag, er du en offentlig tjenestemann/-kvinne. Slipp pressen til, men sett selv rammene og få aksept for dette. Tenk alltid gjennom hva du sier. En kjapp, liten bemerkning kan raskt bli til en overskrift.

Hvem er mediekontakt?

Hvem som uttaler seg til pressen er også noe som bør tenkes gjennom på forhånd. En kommunalt viltansvarlig kan brukes som pressekontakt. Hvem som skal tildeles dette ansvaret bør inngå i avtaleformularet fellingslaget har med sin kommune. Ofte kan det være smart å opprette en egen mediekontakt i fellingslaget, som er den som er ansvarlig for alle henvendelser ut mot pressen.

Pressen ønsker i stadig større grad bilder. Dette har også blitt lettvinnt å etterkomme med dagens smarttelefoner med kamera. Det er viktig å tenke gjennom hva som skal presenteres i presse og på sosiale medier. Bilder, som for en jeger kan se helt greie ut, kan oppleves som støtende for andre. Derfor bør for eksempel bilder som viser mye blod unngås da mange reagerer på dette.

Det er viktig også å ha kunnskap om hvilke rettigheter en har i møte med media:

- ✓ Journalisten har plikt til å fortelle deg hvem han/hun representerer og hva som er formålet med samtalen.
- ✓ Journalisten skal videreformidle dine uttalelser og budskap på en riktig måte. Du kan be om å få se intervjuet/dine sitater før det trykkes.
- ✓ Du kan be om å trekke tilbake eller endre på uttalelser, men du har ikke krav på det.
- ✓ Du kan kreve å få rettet opp sitater dersom du er feil sitert.

Noen gode råd for oppførsel i media som offentlig deltaker på fellingslaget:

- ✓ Aldri delta i diskusjoner i felt.
- ✓ Hold deg til de jaktfaglige vurderinger – unngå politisk ladete formuleringer.
- ✓ Ditt personlige motiv for å delta er uinteressant.
- ✓ Henvis presse konsekvent til forhåndsavtalt talsperson.
- ✓ Ikke framstå brautende, skrevende over felt vilt eller lignende.
- ✓ Private bilder skal holdes privat.
- ✓ Ligg unna Facebook og andre sosiale medier.
- ✓ Vær bevisst hvem som er oppdragsgiveren din.

Ansvaret for mediekontakt kan legges til den ansvarlige i den aktuelle kommunen. Det er da viktig at kommunene må få nok informasjon fra fellingsleder til å kunne uttale seg til de medier som ønsker slik informasjon. Husk at dette kan gjøres med begrenset mengde

informasjon og at den medieansvarlige er den som avgjør hvor mye informasjon som er nødvendig å gi ut. Media trenger ikke få detaljer fra fellingsoppdraget, men en kort statusrapport er mer enn nok. Hvor mange folk er i sving, hvordan jobbes det, har det vært noen observasjoner og noen tanker om oppdraget videre. Detaljer om hundeførere/jegere, selve jaktutøvelsen osv. og er ikke nødvendig å gi ut til media.

Kontakt med lokal presse

Den kommunalt ansatte eller den som er tildelt ansvaret som mediekontakt for fellingslaget vil fort få kjennskap med den lokale pressen. Det er smart å ha en god dialog med dem og spille på lag. Slik sett så kan en også sette krav og kreve at pressen holder seg borte fra fellingsområdet når fellingslaget er ute og jakter, mot at de er de første som får informasjon hvis noe skulle hende. Dette må kommune, fellingslag og presse avtale på forhånd.

Sosiale medier

Budskap sprer seg i stor hastighet og har uant rekkevidde på sosiale medier. Kopi- og/eller dele-funksjonen hos mottaker gjør at du overhodet ikke har kontroll på hvor budskapet havner. Motreaksjonene kan bli sterke og ofte usaklige. Dessverre er det mange eksempler på at reaksjonene har blitt særdeles belastende for noen. Dette er situasjoner som ingen bør oppleve. Mange av forholdsreglene ved bruk av sosiale medier er de samme som for oppførsel overfor pressen. Fellingslaget bør ha klare regler for hvordan dette håndteres. I utgangspunktet bør ikke medlemmer på fellingslaget legge ut saker som omhandler fellingsoppdraget, ettersom de er ute på et offentlig oppdrag. Mange Fylkesmenn har anbefalt at medlemmer i de kommunale fellingslag har en nøytral rovviltpolitisk profil i sosiale medier.

Veien videre...

Kommunikasjon mellom aktører under oppdrag

God kommunikasjon under oppdraget er veldig viktig. Kommunene bør på forhånd ha definert hvordan slik kommunikasjon skal foregå og hvem som har ansvar for informasjonsflyten til de ulike aktørene.

Under oppdraget

Kommunens oppfølging av sitt fellingslag

Under fellingsoppdraget så er det viktig at fellingslaget får de beste forutsetninger for å lykkes. Selv de minste detaljer kan være det som gjør at oppdraget lykkes. God kontakt med fellingsleder underveis både med tanke på bistand, ressursbruk/mannskap, innhenting av forsterkninger, innhenting av hundemateriell eller andre hjelpemidler og med tanke på eventuell mediedekning må følges opp.

Fornuftig ressursbruk under oppdrag er helt nødvendig å tenke godt gjennom på forhånd. Fellingsmannskaper må fordeles i ulike lag/skift som kan rulleres med jevne mellomrom ellers blir lagets medlemmer fort utslitt. Fellingsleder og kommuneansvarlig bør ha lagt en god plan på dette før oppdrag dukker opp. Sjansene for felling er alltid best når det foreligger en fersk skade eller observasjon, og en god hovedregel er at det ikke bør brukes store ressurser før et slikt utgangspunkt foreligger.

Kontakten med de andre aktørene

Kontakten med andre samarbeidspartnere med tanke på det videre oppdraget er også vesentlig. Bistand fra omkringliggende fellingslag kan være helt avgjørende i en langvarig skadefellings situasjon. Kommunerepresentanten sammen med fellingslederen må ha gjort gode avtaler med nabokommuner om bistand hvis dette skulle bli nødvendig. I forkant og underveis i oppdraget må det holdes tett kontakt med disse for at de skal kunne være i beredskap for å bidra om det blir nødvendig

Andre aktører som det holdes kontakt med under oppdrag kan være SNO, både rovviltkontakter eller regionansvarlige, Fylkesmannen, beitelagsleder og ulike medier.

Informasjonsflyten kan i hovedsak deles i to:

Informasjonsflyt før oppdrag:

- ✓ Varsling fellingslag for å være i beredskap ved skader/observasjoner og lignende.
- ✓ Varsling fellingslag ved innvilget søknad.
- ✓ Varsling om observasjoner/skader fra beitebrukere/SNO til fellingslag/kommune.

Informasjonsflyt under oppdrag:

- ✓ Medieansvar, både med tanke på presse, lokalbefolkning, tilfeldig forbipasserende og andre medier.
- ✓ Oppdatert informasjon om utviklingen i fellingsforsøk.
- ✓ Vurdere ressursbruken underveis og om nødvendig varsle/hente inn ressurser fra nabolag.
- ✓ Varsling om nye observasjoner/skader fra beitebrukere eller SNO til fellingslag/kommune.

Kontrollspørsmål

1. Har din kommune og ditt fellingslag en klar fordeling av ansvarsoppgaver mellom de ulike aktørene?
2. Har beitebrukere, fellingsleder og SNO i din kommune møttes og etablert en felles kontaktflate?
3. Hvordan er rutinene for varsling mellom disse aktørene, hvem har ansvar for å varsle hvem før og under et oppdrag?

Etter oppdraget

Etter at selve fellingsoppdraget er avsluttet, gjenstår det fortsatt en del oppgaver som må ivaretas av kommunen. Timelister og lister over kjøregodtgjørelse må oversendes til Fylkesmannen for utbetaling. I tillegg bør kommunen sørge for å ivareta behov for annen rapportering eller oppsummering. Normalt er det fellingsleder som er ansvarlig for å hente inn timelister og kjørelister fra medlemmene på fellingslaget, og er det kommunen som utbetaler og sender dette videre.

Kommunen bør også gjennomføre en evaluering av fellingsoppdraget sammen med fellingslaget så raskt som mulig etter at oppdraget er avsluttet. En slik evaluering vil kunne gi svært viktig informasjon om hva som har fungert godt, hvor eventuelle forbedringspotensial ligger og om det er behov for endringer i planleggingsfasen eller i selve beredskapsplanen. Hva kan forbedres til neste gang? Ta gjerne med SNO, FM eller andre som har vært involvert i planleggingen og/eller gjennomføringen av oppdraget i evalueringen.

Tema som er viktige i evalueringen kan være:

- ✓ Ressursbruk
- ✓ Metoder og effektivitet
- ✓ Kommunikasjon
- ✓ Samarbeid mellom ulike aktører
- ✓ Eventuelle andre forhold som er aktuelle

➔ Målet er alltid å bli enda bedre!

Kommunen må følge opp de eventuelle innspill om endringer som kom fram etter evalueringen og endre beredskapsplanen om det er nødvendig. Den reviderte planen må distribueres til alle involverte parter så fort som mulig.

Er det utstyr som må gjøres klart/kjøpes inn/repareres til neste oppdrag, må selvfølgelig dette tas hånd om. Ansvar for dette er ofte hensiktsmessig å delegere til en utstyersansvarlig på fellingslaget.

Kontrollspørsmål

1. Hvordan er ressursbruken med tanke på mannskap planlagt i ditt fellingslag?
 2. Har din kommune godt samarbeid med nabokommunene og er det planlagt når og hvordan disse skal kunne bistå ved et fellingsoppdrag?
 3. Har fellingslaget det nødvendige utstyret tilgjengelig for å kunne utføre et effektivt skadefellingsoppdrag?
 4. Er evalueringsmøtet planlagt, hvem skal være med, hvor fort etter et fellingsoppdrag gjøres det og hvordan håndteres resultatet fra møtet?
-
- Sjekkliste for egen kommune – hvordan utarbeide egen beredskapsplan?
 - Hva er gjort og hva må på plass?
 - Hva gjennomføres før hver beitesesong? Og hvem gjør hva?
 - Oppdatering av beredskapsplanen?
 - Kommunene utarbeider en egen beredskapsplan for egen kommune med sjekkliste.

Beredskapsplan – forslag til utkast

Det er viktig at kommunen selv gjør sine egne erfaringer og lager en beredskapsplan som passer for egen kommune. Tenk enkelt!

Huskeliste i beredskapsplanen	Hvem har ansvaret?	Hvem har gjort det?	Når er det gjort? dato
Organisering av skadefellingslaget i kommunen			
Bygge opp og sette sammen skadefellingslaget	Kommune Fellingsleder		
Utvelgelse av leder(e)/ lagledere	Kommune		
Utvelgelse av medlemmer til fellingslaget	Kommune Fellingsleder		
Hvor mange jegere har vi brukt for?	Kommune Fellingsleder		
Jegerinstruks	Kommune		
Eget ID-kort	Kommune		
Beredskapsplan			
Etablering av beredskapsplan for skadefelling	Kommune Beitebrukere Fellingsleder		
Fordeling av arbeidsoppgaver	Kommune Fellingsleder		
Hvordan bruke tilgjengelige ressurser?	Kommune Fellingsleder		
Når skal jegerne ut og hvor mange?	Fellingsleder		
Kan andre brukere benyttes?	Fellingsleder Beitebrukere		
Kontakt med samarbeidspartnere			
Miljødirektoratet	Fylkesmann/ kommune		
Beitebrukere/ reindrifutøverer	Kommune Fellingsleder		
Grunneierne	Kommune Beitebrukere		
Interkommunalt samarbeid mellom nabokommunene og nabofylkene	Kommune		
Politi	Kommune Fellingsleder		
Statens Naturoppsyn	Kommune Fellingsleder		
Fylkesmannen			

Dispensasjon fra skyteprøven - trengs det?	Kommune		
Offentlighetsloven/ forvaltningsloven – navneliste på jegerne	Kommune		
Verneforskrifter i kommunen	Kommune		
Dispensasjon fra motorferdselloven	Kommune		
Dispensasjon fra hundeloven for å slippe løs hund i båndtvangsperioden	Kommune -etter søknad fra fellingslaget		
Dispensasjon fra forskrift om jakt, felling og fangst, for å slippe løs, på drevet halsende hund på gaupe i båndtvangsperioden	Miljødirektoratet -etter søknad fra kommune/fellingslaget		
Den praktiske jakta - når skal en igangsette jakt?			
Ferske spor eller observasjon	Fellingsleder		
Bruk av viltkameraer – regelverket	Kommune Beitebrukere Fellingsleder Grunneiere		
Skraping av skogsbilveger – hvem sitt ansvar?	Kommune Beitebrukere Fellingsleder Grunneiere		
Jaktmetoder	Fellingsleder		
Utstyr	Kommune Fellingsleder		
Hvilket hundemateriell kreves?	Fellingsleder		
Bruk av sporhund og løshund – hvilke egenskaper trengs når?	Fellingsleder Fellingslaget		
Sporhund - til bjørn, ulv, jerv og gaupe - hva har vi og hva trenger vi?	Fellingsleder Fellingslaget		
Løshund - til bjørn, ulv, jerv og gaupe - hva har vi og hva trenger vi?	Fellingsleder Fellingslaget		
Skadefelling er ikke jakt			
Fokus på kompetanseheving av jegere og hunder	Kommune Fellingsleder		
Hvordan disponere midlene?	Kommune Fellingsleder		
Ettersøk	Fellingsleder Fylkesmann Politi SNO		
Mediehåndtering - hvem?	Mediekontakt		
Hvem er mediekontakt?	XX		

Veien videre...			
Kommunikasjon mellom aktører under oppdrag	Kommune Beitebrukere Fellingsleder		
Under oppdraget	Kommune Beitebrukere Fellingsleder		
Bruk av mannskap -hvor mange folk skal ut?	Fellingsleder Kommune		
Kommunens oppfølging av sitt fellingslag	Kommune		
Kontakten med de andre aktørene	Kommune		
Etter oppdraget	Kommune Beitebrukere Fellingsleder		